

BİR CİHANA KARŞI ÇANAKKALEDE TÜRK DESTANI

Seçkin Muhammet ÇAKIR*

Zaman içerisinde ortaya çıkan bloklaşmalar, sömürge arayışları, devletler arasındaki güç ilişkileri büyük bir dünya harbinin meydana geleceğinin habercisiydi. Osmanlı'nın güç kaybettiği topraklarda sömürgecilik faaliyetlerini hızla geliştiren İngiltere ve Fransa; 1888'de imparator olan II. Wilhelm'in “Güçlü donanma, güçlü ordu siyaseti” ile artan Alman milliyetçiliği; sıcak denizlere inme hayaliyle yaşayan Rusya'nın bu yöndeki arayışları ortaya çıkması muhtemel bir dünya savaşını müjdeliyordu. İtilaf devletlerinin emellerini gerçekleştirmesinin odağında tek bir devlet vardı: Osmanlı Devleti. Osmanlı Devleti 1908'de İkinci Meşrutiyet sancıları çekerken, İngiltere Kralı II. Edward ile Rus Çarı II. Nikola Finlandiya Körfezi'ndeki Reval'de buluşarak Osmanlı'yı paylaşma planları yapmışlardı. Daha savaş başlamadan önce İngiltere Başbakanı Asquit: 'Osmanlı Devleti kılıçla ortadan kaldırılacaktır' sözleri ve Savaş Bakanı Kitchener'in “Türkiye'yi mahvedene kadar savaşa devam edeceğiz” açıklaması bu devletin niyetlerini açıkça ortaya koyuyordu.

Savaşa giden yolda itilaf (Birleşik Krallık, Fransa Cumhuriyeti, Rusya İmparatorluğu) ve ittifak (Almanya, Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan İmparatorlukları) grupları oluşmuştur ve artık savaşın başlaması için sadece küçük bir kıvılcıma ihtiyaç vardı. O kıvılcım Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Veliht Prensi'nin bir Sırp tarafından öldürülmesiyle atıldı. Avusturya, Sırbistan'a verdiği ultimatının bütün maddelerinin yerine getirilmediği gerekçesiyle Almanya'nın da onayını alarak 28 Temmuz 1914'te Belgrat'ı bombaladı ve böylece Birinci Dünya Harbi başladı.

Türk Devleti, İngiltere ve Rusya'nın topraklarına mutlaka saldıracığını biliyor ve çekilmek kaçınılmaz olsa bile vuruşa vuruşa çekilmeyi tercih ediyordu. Bunun sonucunda savaşın sonu ne olursa olsun ortaya çıkacak manevi güç bize yeniden bir varlık inşa edebilme imkanını verecekti. Elde bir Türk Devleti kalması için Kafkasya'da, Yemen'de, Galiçya'da, Suriye'de Çanakkale'de vuruşmak gerekiyordu. Osmanlı Devleti; Goben (Yavuz) ve Breslau (Midilli) savaş gemilerinin Odesa ve Sivastopol limanlarını bombalaması ile savaşa fiilen dahil oldu (29-30 Ekim 1914). Hemen ardından 2 Kasım 1914'te Rusya Osmanlı'ya harp ilan etti ve ertesi gün İngiliz ve Fransız donanmaları Ertuğrul, Seddülbahir, Kumkale ve Orhaniye tabyalarını bombaladı. Beş subay ve 80 asker gömülecek tek parçaları kalmadan şehit oldu.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler İkinci Sınıf Öğrencisi

Osmanlı Devleti hilafet makamını kullanarak 16 Kasım 1914'te "Cihad-ı Mukaddes" çağrısı yaptı. Fakat bu çağrıya asırlardır göğsünde kan, gözünde yaş eksik olmamış imparatorluğun asli unsuru olan Türklerden başkası yanıt vermemiştir.

İngiliz Harp Meclisi 28 Ocak 1915'te Çanakkale'nin donanma ile geçilmesini onaylarken, ABD'nin İstanbul Büyükelçisi şöyle diyordu: "200 yıldan beri zaferden zafere koşan, dünyanın tek yenilmez gücü olan İngiliz donanmasına karşı Çanakkale'de ki üç beş topun galip gelebilmesi nasıl umut edilebilir ki?"

19 Şubat 1915'te İngiltere ve Fransa Çanakkale Boğazına ilk hücumu yaptı ve böylece Dünya Harbi'nin en kritik cephesi açıldı. Çanakkale'deki cephenin açılmasının görünürde ki amaçları; Rusya üzerindeki baskının azaltılması, Almanya'ya sempati duyan İtalya'ya gözdağı verilmesi, Balkan devlerinin tarafsızlığı ya da itilaf grubu saflarında savaşa girmesinin sağlanmasıydı.

Çanakkale cephesinin açılmasında ki daha temel sebepleri ise şunlardır;

- * İngiltere; İstanbul'u tamamen susturarak Süveyş ve Hindistan yolu üzerindeki Türk tehlikesini ortadan kaldırmak ve diğer cephelerin düşmesini sağlamak,
- * Rusya'nın savaş dışı kalmasından çekinen İngilizler Almanlara karşı Fransa'yla birlikte mücadele edememekten, yenilmekten korkuyorlardı,
- * Karpatları aşan Rusların Almanya ile ittifak kurmasından ya da başına buyruk şekilde İstanbul'u işgal etmesinden çekiniyordu,
- * Çanakkale'nin geçilmesi demek Osmanlı'yı yok etmek İstanbul'u ele geçirmek, Türk varlığına Avrupa'da son vermek ve savaş süresini kısaltmak ve cephe sayısının azalmasıyla Almanya'ya karşı daha güçlü hareket edebilmek demektir.

Boğaza ilk hücum 19 Şubat 1915 sabahı saat 07.45'te Fransız ve İngiliz donanması tarafından yapıldı. Uçaklarında katıldığı tam on saatlik bombardımana Ertuğrul ve Orhangazi tabyalarından 2'şer topla karşılık verildi ve 7 düşman bataryası isabet alarak savaş dışı kaldı. İlk taarruz başarıyla püskürtülmüştü. Tarihler 17 Mart'ı gösterirken İtilaf donanması en büyük taarruzunun arifesindeydi. Deniz savaşları komutanı general Hamilton'un da katıldığı bir toplantı da Amiral John De Rabeck: "Baylar yarın akşam Marmaradayız" diyebilme cüretini gösterebiliyor, Sunday Times Gazetesinden Ashmead Bartlett tarihinden gelen hezimetlerin de etkisiyle şöyle yazıyordu; "İlk İngiliz Harp Gemisi Boğazdan geçtiği anda Avrupa'da Türk varlığından iz kalmayacaktır." Buraya yığılan gemiler belki de Hristiyanlık aleminin Türklere karşı yapabileceği son Haçlı Seferi içindir. Bu son Haçlılar bir zamanlar Viyana kapılarında Kudüs'e kadar uzanmış olan eski Osmanlı İmparatorluğu'nun her bir köşesinde kemikleri dağılıp kalmış Ortaçağ şövalyelerinin de öcünü alacaktır.

Tarih 18 Mart 1915'i gösterdiğinde Çanakkale'ye taarruz başlamıştır. Gün sonunda İtilaf donanması büyük bir cesaret örneği ile püskürtülmüş, İtilaf kuvvetleri

büyük bir mağlubiyete uğramışlardır. Bahriye Nazırı Winston Churchill 19-20 Mart'ta yeni taarruz istese de diğer komutanlar buna karşı çıkmış ve Churchill'in geri adım atmasına neden olmuş, gazeteci Ashmead Bartlett, Churchill'e teşekkürlerini şu sözlerle dile getirmiştir; “Bu ülke ve donanmasını deniz tarihinde bir örneği daha görülmeyen bir felaket ve rezaletten kurtardığı için Lord Fischer ile Çanakkale'de bulunan askeri ricalere şükran borçlu olmamız gerekiyor.” Daha sonra Dünya'nın dört bir yanından ordu toplamaya başlayan İtilaf kuvvetleri; İrlanda, İskoçya, Galler Birlikleri... Avustralyalılar, Yeni Zelandalılar, Kanadalılar... Mısırlı Müslüman inşaat taburu, Suriyeli Yahudi Mülteciler Alayı... İspanyol Süvariler, İsviçreliler, Rumlardan İşçi Taburları, Polonez Adalarından Ronatongolar, Cooc Adaları Askerleri... Hint Tugayları, Nepal Alayları, Fransızlar onların sömürgelerinden askerler...” Bütün cihanı toplasalar yine yetmezdi. Çünkü Türk savunmasında; kefenini yanına almış ALİ'ler, Kınalı HASAN'lar, Koca SEYİT'ler, FAHREDDİN Paşa'lar, MUSTAFA KEMAL'ler vardı.

Büyük savaş suçlarına, vahşetlere imza atmış olsalar da geçemediler Çanakkale'yi. Türk ordusu büyük bir müdafaa ve cesaret örneği göstererek savaşı kazandı. Bu savaş;

- * Almanların biraz daha rahatlamasını sağladı.
- * Anadolu ve Avrupa'da Türk varlığının sonlandırılmayacağını bir kez daha gösterdi.
- * İşgal altındaki sömürge devletlere bağımsızlıklarına ulaşmaları yolunda örnek teşkil etti.
- * Rusya'da devrim gerçekleşti ve Çarlık rejim yıkıldı.
- * Çanakkale cephesinin daha ehemmiyetli olmasından kaynaklı oraya yapılan takviyeler diğer cephelerin zayıflamasına neden oldu ve zaman içerisinde Kafkasya, Irak ve Suriye cepheleri düştü.
- * Savaşın 2-3 yıl uzamasına neden oldu ve savaşı İtilaf devletleri kazansa da çok ağır bedeller ödediler.
- * Çanakkale Zaferi Türk Kurtuluş Mücadelesinin önderliğini yapacak bir askeri deha ve lider, Mustafa Kemal'i ortaya çıkardı.